

AYŞEN UYSAL – OĞUZ TOPAK • **Particiler**

İletişim Yayınları 1529 • Araştırma-İnceleme 253

ISBN-13: 978-975-05-0819-6

© 2010 İletişim Yayıncılık A. Ş. / 1. BASIM

1-2. Baskı 2010-2013, İstanbul

3. Baskı 2023, Ankara (İsteğe Bağlı Dijital Baskı)

EDITÖR Tanıl Bora

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Ümit Bektaş

UYGULAMA Hasan Deniz - F. Feride Sezer

DÜZELTİ Ulaş Dayı

BASKI ve *CILT* Meteksan Matbaacılık · SERTİFİKA NO. 46519

Beytepe Köyü Yolu, No. 3 Bilkent, Çankaya 06800 Ankara

Tel: 312.266 44 10

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

AYŞEN UYSAL – OĞUZ TOPAK

Particiler

Türkiye’de Partiler ve
Sosyal Ağların İnşası

AYŞEN UYSAL 1973'te İzmir'de doğdu. 1995 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra, aynı üniversitede Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi anabilim dalında yüksek lisans derecesini aldı. 1999 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bursuyla Paris'e gitti. Paris I Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde ikinci yüksek lisansını tamamlamasının ardından, 2005 yılında aynı üniversitede Siyaset Bilimi doktoru unvanını aldı. 2010 yılında doçent oldu. *Tarihsel Sosyoloji. Stratejiler, Sorunsallar ve Paradigmalar* (Ferdan Ergut ile birlikte, 2007) ile *Siyasal İslam ve Liberalizm* (2009) başlıklı kitapları derledi. Toplumsal hareketler, polis ve siyasal partiler konularında uluslararası ve ulusal dergi ve kitaplarda çok sayıda makalesi bulunmaktadır. Halen Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim üyesidir.

OĞUZ TOPAK 1972'de Isparta'da doğdu. Samsun Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra, 1991-1995 yılları arasında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde lisans eğitimini aldı. 1999 yılında ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nde yüksek lisansını tamamladı. 2007 yılında Ankara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi anabilim dalında doktora derecesini aldı. 1995-1999 yılları arasında Türk Harb-İş Sendikası'nda araştırma uzmanı olarak çalıştı. 1999-2007 yılları arasında Liman-İş Sendikası'nda araştırma ve toplu sözleşme uzmanı olarak görev yaptı. 2007 yılından beri Türk Harb-İş Sendikası'nda genel koordinatör olarak görev yapmaktadır. Sosyal bilimler alanındaki çeşitli ulusal dergilerde refah devleti, sosyal güvenlik, sendikalar, özelleştirme ve sınıf konularında yayınlanmış çok sayıda makalesi bulunmaktadır.

Serdar Seyhan'a

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	8
GİRİŞ	
Bir Toplumsal İlişki Biçimi Olarak Siyasi Partiler	11
Toplumsal ağ ve toplumsal sermaye kavramları	14
Siyasi partiler ve toplumsal hareketler ilişkisi	16
Araştırmanın yöntemi	20
Araştırmanın sorunsalı ve amacı.....	29
BİRİNCİ BÖLÜM	
Siyasi Parti Liderlerinin Toplumsal Profili ve İlişki Ağları	33
Siyasi parti liderlerinin cinsiyeti	34
Liderlerin yaşı.....	41
Eğitim şart!	44
Meslek ve işteki durum	48
İKİNCİ BÖLÜM	
Parti Liderlerinde Siyasi Kariyer ve Yol Haritası	59
Liderler ve babaları	60
Liderlerin siyasi yol haritaları.....	67
<i>Liderlerin siyasi kökenleri ve parti ağları</i>	67
<i>Siyasi kariyer yaşı</i>	78
<i>Siyasi yol haritalarına göre lider tipolojisi</i>	80
<i>Liderlerde aktivist dönüşüm ve çok konumluluk</i>	84
<i>Siyasi riskler açısından liderler</i>	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Siyasi Parti Liderlerinde Aile Ağları, Etnik ve Dinsel Ağlar	97
Siyasi parti liderlerinin aile ağları.....	97
Aşiretler ve siyasi partiler.....	105
Siyasi parti liderlerinin toplulukçu ilişki ağları.....	112
<i>Göç ve hemşehrilik</i>	112
<i>Etnik ve dinsel yapı</i>	116

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bir Toplumsal Ağ İnşa Süreci Olarak Parti Kongreleri	125
Bir güçler mücadelesi olarak üye kayıtları.....	127
Parti kongreleri: Kaybedeni baştan belli bir yarış mı?.....	137

BEŞİNCİ BÖLÜM

Siyasi Parti Yönetim Kurullarının

Toplumsal Profilleri ve İlişki Ağları	147
Eril bir evren: Yönetim kurullarının cinsiyeti.....	147
Taşra yöneticilerinin kültürel sermayeleri.....	156
Yönetim kurulu üyelerinin işteki durumları ve meslekleri.....	168
<i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i>	175
<i>Cumhuriyet Halk Partisi</i>	181
<i>Milliyetçi Hareket Partisi</i>	186
<i>Demokrat Parti</i>	191
<i>Demokratik Toplum Partisi</i>	192
Siyasi parti yöneticilerinin sınıfsal profili.....	194
Sonuç ve Öneriler	203
MÜLAKAT LİSTESİ	213
KAYNAKÇA	221

TEŞEKKÜR

Elinizdeki çalışma 2007-2009 yılları arasında TÜBİTAK'ın desteğiyle yürütülen “Siyasal partilerde toplumsal ağların inşası. Merkez ve taşra liderlerinin toplumsal ağların örülmesindeki rolü” başlıklı bilimsel bir araştırma projesinin ürünüdür. Bu araştırmayı yapabilmemize ve en önemlisi Türkiye'yi daha iyi tanımamıza olanak tanıyan TÜBİTAK'a ve her türlü sorunumuzda yardımını esirgemeyen SOBAG çalışanlarına, özellikle de Arzu Kepoğlu'na teşekkür borçluyuz.

Araştırma projesini gönülden sahiplenerek özveriyle çalışan bursiyerlerimiz S. Bengi Gümrükçü ve Işıl Darcan her zaman yanımızda oldu. Bengi ve Işıl'la daha nice çalışmalarını birlikte yapabilmeyi umuyoruz... Ve diğer öğrencilerim... En az benim kadar heyecan duyarak, bu araştırmanın sonuçlarını merak ederek, sordukları sorularla her zaman araştırma isteğimi canlı tuttular. İyi ki varlar!

Projemizin Dokuz Eylül Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri biriminde çalışan sevgili Funda Sürgün çok kahrımızı çekti; o olmasaydı bürokratik işlerin altından kalkmamız çok zor olurdu... Ayrıca, araştırmaya katkısından dolayı Araş. Gör. Levent Yılmaz'a da teşekkürü bir borç biliriz.

Bu araştırma boyunca görüştüğümüz tüm parti yöneticileri-

ne, milletvekillerine ve belediye başkanlarına da çok şey borçluyuz. Her birine katkılarından dolayı teşekkür ederiz. Bu çalışma Serdar Seyhan'a özel bir teşekkür borçlu; bilgileri paylaşmak, araştırmayı zenginleştirmek konusunda hiçbir zaman çekince duymadı... Vedat Karasaç, Adana'dan dost sesini hiç eksik etmedi...

Bu çalışmadaki katkısı yadsınamayacak, unutulmayacak bir dostumuz da Naki Çetin. Meclisteki katkıları için kendisine minnet borçluyuz... Sevgili Prof. Dr. Ayşe Ayata tüm araştırma sürecinde desteğini hiç esirgemedi, sürekli cesaretlendirdi...

Dicle Koğacıoğlu... Heyecanla, eşzamanlı olarak araştırmalarımızı yaptığımız, birbirimizi motive ettiğimiz bir sırada bırakıp gitti... Derin bir hüzne boğarak...

Ve diğer dostlarım... Ne zaman “yetti bu projen” diyerek isyan edecekler çekincesini taşıırken, onlar hep sabırla dinlediler saha izlenimlerimi. Annem ve kardeşim ise “bu defa nereye gidiyorsun?” diye sormaktan bıkmadılar her defasında biraz da iç geçirerek...

Bu araştırma üç yıl boyunca Türkiye'nin çok farklı yerlerinde nice güzel dostluklar kurabilmemizi de sağladı; bu yönüyle de bizim için unutulmaz ve önemli...

Herkese sonsuz teşekkürler...

AYŞEN UYSAL
İzmir, Haziran 2010